

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Den økonomiske udvikling i tiden op til og under "trekantregeringen" : Valghæfte 4

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

VALGHÆFTE IV

**Den økonomiske udvikling
i tiden op til
og under »trekantregeringen«**

af

ekspeditionssekretær, cand. polit. Hans Nielsen

DET RADIKALE VENSTRES VALGHÆFTER 1960

Redaktion: Partisekretær Bjørn Hansen

Den økonomiske udvikling i tiden op til og under »trekantregeringen«

Da „trekantregeringen“ begyndte sin virksomhed den 28. maj 1957, var de økonomiske udsigter ikke lyse. Alle husker, at hovedspørgsmaalene under valgkampen forud for folketingsvalget den 14. maj 1957 var valutaunderskudet, den stagnerende produktion, det for store forbrug, det manglende samarbejde mellem de forskellige organer, der over afgørende indflydelse paa den økonomiske udvikling i samfundet, arbejdsløsheden, den ringe opsparing og de delvis deraf følgende ringe investeringer o.s.v. Den 12. maj 1957 — altsaa kun 2 dage før valget — udtalte nationalbankdirektør Svend Nielsen paa Provinsbankforeningens aarsmøde, at valutastillingen nu var saa stærkt forværret, at det nye folketing straks maatte i arbejde; da der ikke var mulighed for at optage laan i udlandet, og da der ikke var tid til at producere sig til valutabalace, var den eneste udvej en begrænsning af det almindelige forbrug og de mere

forbrugsbetonede investeringer. Nationalbankdirektøren nævnte i denne forbindelse, at bygningen af broer, veje, raadhuse, sportspladser og svømmebassiner uden større ulemper maatte kunne udsættes.

Regeringen startede sin behandling af „patienten Danmark“ med en chokbehandling, der i første række havde til formaal at begrænse forbruget, stimulere de produktive investeringer, øge produktionen og derigennem eksporten, hvilket saa igen ville afhjælpe valutakrisen, som der maa ske nok var gjort lidt mere blæst af, end den egentlig fortjente. Det vil huskes, at regeringens behandlingsmetoder ikke vakte bifald i alle kredse, men derimod vil det sikkert være glemt af mange — ikke mindst inden for oppositionspartierne, — at der i udlandet var en saadan tillid til regeringens kur, at Den internationale Valutafond allerede en maaned efter regeringens tiltræden gav Danmark tilladelse til

at trække 34 millioner dollars eller ca. 238 millioner kr. paa fonden til øjeblikkelig styrkelse af valutasisuationen.

Den lovgivning, regeringen foreslog og stort set fik vedtaget uændret i folketinget, skal ikke behandles her; det skal blot konstateres, at den ekstraordinære lovgivning sammen med gunstige, internationale konjunkturer forbedrede de økonomiske tilstande i Danmark i en saadan grad og i et saadant tempo, at alle, der vil bedømme udviklingen ærligt, maa indrømme, at den danske befolkning aldrig har haft saa gode kaar i materiel henseende som under trekantregeringen. At regeringen saa samtidig har evnet og haft kræfter til at gennemføre en række betydelige reformer, hvoraf flere er stærkt udgiftskrævende, gør resultatet saa meget mere imponerende.

Valutastillingen er forbedret med ca. 1,5 milliarder kr., arbejdsløsheden er stort set afskaffet, saaledes at der i alt fald paa store omraader er mangel paa arbejdskraft, produktionen er steget, forbruget er steget, men prisniveauet har stort set holdt sig konstant, eksporten — navnlig af industrivarer — er steget, boligbyggeriet er steget, opsparing og investeringer er steget, lønningerne til saavel arbejdere som tjenestemænd og funktionærer er steget betydeligt. Det er gaaet saa godt, at det har været nødvendigt at slaa bremserne i; Nationalbanken har to gange maattet forhøje sin diskonto, og først

paa aaret 1960 var det nødvendigt at indføre et midlertidigt byggestop, ligesom det i somrene 1959 og 1960 var nødvendigt med en stærk begrænsning af de offentlige anlægsarbejder.

I det følgende skal i særlige afsnit behandles udviklingen paa en række af de omraader, der har betydning for en bedømmelse af den økonomiske politik og den økonomiske udvikling.

Den internationale baggrund

Meget kort kan det siges, at udviklingen i hele Vesteuropa stort set har været som udviklingen her i landet; i alle lande, som vi normalt sammenligner os med, har der været stigende produktion, god beskæftigelse og i det hele taget forholdsvis stabile økonomiske forhold. Det ventes, at forholdene ikke vil ændre sig i 1960, og oplysningerne vedrørende den første halvdel af aaret synes at vise, at forventningerne holder stik; der er i alle lande fortsat tale om fremgang. U.S.A. var i 1957 præget af en vis tilbagegang, der dog blev overvundet i løbet af 1958 og 1959, men der har i begyndelsen af 1960 været tale om en vis stilstand. I saavel 1958 som 1959 har U.S.A. oplevet fald i sine guldbeholdninger, hvilket har vakt en vis opsigt og i nogle kredse endog bekymring.

Nationalindkomsten

Nationalindkomsten er det samlede udtryk for den økonomiske

virksomhed inden for samfundet, og den giver derfor et udmærket billede af udviklingen. For de

sidste syv aar andrager nationalindkomsten følgende (i millioner kr):

	1953/54	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60
	24.395	25.408	26.067	27.982	29.944	31.079	34.000
Stigning	4,2%	2,6%	7,3%	7,0%	3,8%	9,1%	

Ved en bedømmelse af tallene maa der tages hensyn til, at prisniveauet har været stigende i det meste af perioden, hvilket betyder, at de anførte stigningsprocenter ligger i overkanten, hvis man ønsker at vurdere den reelle vækst i nationalindkomsten.

Beskæftigelsen

Den gennemsnitlige arbejdsløshed blandt de arbejdsløshedsforsikrede arbejdere svingede i aarene fra 1948 til 1958 omkring 10 pct. med et højdepunkt i 1952 paa 12,5 pct. og et minimum i 1954 paa 8,0 pct. Dette gennemsnit for hele landet dækker dog over store forskelligheder fra landsdel til landsdel. Saaledes har arbejdsløsheden i hovedstaden normalt ligget 3—4 points lavere end gennemsnittet for hele landet og har altsaa svinget omkring 6—7 pct. med højdepunkt i 1952 paa 9,3 pct. og minimum i 1954 paa 5,0 pct. Paa øerne har arbejdsløsheden i hele perioden ligget ubetydeligt under gennemsnittet for hele landet. Derimod har arbejdsløsheden i Jylland og navnlig i Nord- og Vestjylland i hele perioden ligget betydeligt over landsgennemsnittene — i Nordjylland 6—8 points højere

med toppunkt i 1952 paa 20,1 pct. og minimum i 1954 paa 14,0 pct. For hele landet gælder det, at arbejdsløsheden har været betydeligt højere i landkommunerne end i byerne, og ogsaa dette forhold har været særligt grelt i Nordjylland, hvor arbejdsløsheden i landkommunerne i intet aar i perioden 1948—58 har været under 20 pct. i aarligt gennemsnit — i 1952 var den gennemsnitlige arbejdsløshed i Nordjyllands landkommuner endog 29,8 pct. Ligeledes har i hele den nævnte 10-aarsperiode arbejdsløsheden været langt højere blandt ufaglærte end blandt faglærte arbejdere.

Da der blandt regeringspartierne allerede forud for valget i maj 1957 var enighed om, at den fulde beskæftigelse var ønskelig af baade sociale, økonomiske og rent menneskelige grunde, var det kun naturligt, at regeringen ved forskellige foranstaltninger af baade kortsigtet og langsigtet karakter søgte at fremme beskæftigelsen. Der kan nævnes egnsudviklingsloven, hvor formaal bl. a. var at udrydde de saakaldte „arbejdsløshedsøer“ — denne lov stemte Venstre og konservative som bekendt imod — samt de forskellige bestræbelser for at skabe større bevægelighed paa arbejdsmarke-

det — navnlig de forskellige love, der aabner mulighed for omskoling af ufaglærte til faglært arbejde. Meget af dette vil først virke paa langt sigt, og det maa erkendes, at de gunstige konjunkturer, den forbedrede penge- og kapitalforsyning og den deraf

følgende lavere rente i høj grad har medvirket til at forbedre beskæftigelsesmulighederne.

For aarene 1956—60 skal for de enkelte maaneder vises den gennemsnitlige arbejdsløshedsprocent for samtlige forsikrede arbejdere:

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele aaret
1956	17,6	19,9	18,2	13,7	7,2	5,3	5,1	5,5	5,6	6,6	8,9	13,3	10,6
1957	17,1	15,1	13,6	10,7	7,3	5,5	5,2	5,2	6,2	7,3	8,7	16,0	9,8
1958	17,2	16,6	16,9	11,8	6,8	4,2	4,5	4,9	4,8	5,2	6,2	12,0	9,2
1959	13,7	12,5	8,9	6,5	3,1	2,6	2,6	2,6	3,1	3,5	4,1	9,0	5,9
1960	9,8	10,6	6,6	4,1	2,0	1,5	1,9	1,6					

I sommeren 1960 har arbejdsløsheden været saa lav, at man med rette kan tale om fuld beskæftigelse; arbejdsløshedsprocenten har i enkelte uger været helt nede paa 1,2 og antallet af arbejdsløse paa under 10.000. Som alle vil vide, har man med fuld ret talt om mangel paa arbejdskraft — navnlig i byggefagene, men selv inden for enkelte af de erhverv, der fortrinsvis beskæftiger ufaglært arbejdskraft, f. eks. anlægsgfagene, har der været mangel paa arbejdskraft, hvilket bl. a. har givet sig udslag i det delvise stop i somrene 1959 og 1960 for anlægsarbejder, hvortil der ydes støtte fra staten gennem vejfonden eller paa anden maade.

Men det mest glædelige ved den fulde beskæftigelse maa siges at være, at det selv i omraader med „arbejdsløshedsøer“ i sommeren 1960 har været muligt at

sænke arbejdsløsheden meget betydeligt. Saaledes var der ved udgangen af juli 1960 i Nordjyllands rene landkommuner 1.081 arbejdsløse, hvilket svarer til 5,9 pct. mod 7,5 pct. paa samme tidspunkt i 1959. I Vestjyllands rene landkommuner var arbejdsløsheden ved udgangen af august 1960 helt nede paa 2,4 pct. mod 5,6 pct. aaret forud.

Som følge af de forbedrede beskæftigelsesmuligheder samt nyttilgangen af arbejdskraft kan det skønnes, at der nu i 1960 er ca. 60.000 flere personer i arbejde inden for erhvervene end i 1957, da regeringen traadte til.

Et problem for erhvervslivet og for samfundet, som ser ud til foreløbigt at have løst sig selv, er problemet om de saakaldte „store aargange“, der kom til verden i aarene under besættelsen og lige efter. Problemet gav anledning til mange bekymringer

for faa aar siden, men det har vist sig, at indtil nu er de unge blevet „opslugt“ i erhvervslivet eller har fortsat skolegangen eller anden uddannelse i videre omfang end tidligere almindeligt. En væsentlig rolle har det spillet i denne forbindelse, at der har været en glædelig stigning i indgaaelsen af nye læreforhold; i 1959 blev der saaledes indgaaet 28.331 nye lærekontrakter, medens de tilsvarende tal for 1958, 1957 og 1956 var henholdsvis 23.199, 22.683 og 20.101. De allerstørste aargange fra 1945, 1946 og 1947 har dog ikke i særligt stort omfang meldt sig paa „markedet“ endnu, men hvis udviklingen fortsætter, bliver der ogsaa plads for dem.

Lønudviklingen

Som det er almindeligt i gode tider, har der i de sidste 3—4 aar været tale om en betydelig stigning ogsaa i lønmodtagernes indtægter, og dette gælder saavel arbejdere som tjenestemænd og funktionærer. Som bekendt blev der mellem arbejdere og arbejdsgivere med virkning fra 1. marts 1958 indgaaet en 3-aarig overenskomst, hvorved der foruden visse lønforhøjelser blev gen-

nemført en gradvis nedsættelse af den ugentlige arbejdstid fra 48 til 45 timer. For denne arbejdstidsnedsættelse skulle arbejderne have fuld lønkomensation, d.v.s., at ugelønnen ikke maatte paavirkes af arbejdstidsnedsættelsen; denne ordning har for mandlige arbejdere ført til en forhøjelse af timelønnen med 32 øre og for de kvindelige arbejdere med 21 øre. Overenskomsten forudsatte som hidtil automatisk dyrtidsregulering efter pristallet, og der er siden overenskomstens indgaaelse blevet ydet 3 portioner à 5 øre pr. time til samtlige arbejdere, altsaa i alt 15 øre. Ved en bedømmelse af den nedenfor givne oversigt over udviklingen i de gennemsnitlige timelønninger maa det derfor have i erindring, at mandlige og kvindelige arbejdere i kraft af overenskomsterne har faaet lønforhøjelser paa mindst henholdsvis 47 og 36 øre pr. time. I forbindelse med arbejdstidsforkortelsen erklærede saavel arbejdernes som arbejdsgivernes repræsentanter sig indforstaaet med at medvirke til fornuftige rationaliseringsforanstaltninger med henblik paa opretholdelse og fremme af produktiviteten.

Gennemsnitlig timefortjeneste. Øre.

	Mænd faglærte	Mænd ufaglærte	Kvinder	Samtlige arbejdere
1. kvartal 1956	522	457	328	446
2. " 1956 ¹⁾	554	489	363	479
3. " 1956	542	480	345	467
4. " 1956 ¹⁾	566	502	362	488
1. " 1957	563	496	361	484
2. " 1957 ²⁾	592	522	388	512
3. " 1957	568	502	364	489
4. " 1957 ²⁾	587	519	377	506
1. " 1958	584	510	375	501
2. " 1958	615	539	404	531
3. " 1958	591	521	377	508
4. " 1958	610	536	388	524
1. " 1959	621	547	401	535
2. " 1959 ¹⁾	660	577	430	568
3. " 1959	647	566	410	554
4. " 1959	669	583	421	571
1. " 1960	665	576	422	567

¹⁾ Ydelse af 2 dyrtidstillæg.

²⁾ Ydelse af 1 dyrtidstillæg.

For samtlige arbejdere inden for industrien er den gennemsnitlige timefortjeneste fra 1. kvartal 1956 til 1. kvartal 1960 steget ca. 27 pct., men det maa dog herved tages i betragtning, at arbejdstiden i mellemtiden er blevet nedsat, saaledes at ugefortjenesten er steget noget mindre. De faglærte mænds timeløn er steget i nøjagtigt samme forhold som timelønnen for samtlige arbejdere; derimod er timelønnen for de ufaglærte mænd steget lidt mindre og timelønnen for kvinder lidt mere end gennemsnittet. De mange ulovlige strejker i løbet af sommeren 1960, som i mange tilfælde har ført til løn-

forhøjelser, vil eventuelt have forrykket billedet noget, idet det fortrinsvis er ufaglærte mænd og kvinder, der har været indblandet i de ulovlige strejker og derigennem faaet visse lønforhøjelser.

For tjenestemændenes vedkommende blev der med virkning fra 1. april 1958 gennemført nye lønningslove, der foruden at forenkle lønklasesystemet medførte ikke ubetydelige lønforhøjelser for alle tjenestemænd; stigningen laa i gennemsnit paa ca. 20 pct. Ved de nye lønningslove gennemførtes endvidere fuld lønmæssig ligestilling mellem mænd og kvinder.

For funktionærernes vedkommende er det vanskeligt at belyse lønudviklingen, men en række funktionærgrupper har lønordninger, der medfører automatisk dyrtidsregulering, saa det maa antages, at funktionærernes lønninger stort set er steget paa linje med arbejdernes og tjene- stemændenes.

Produktionen

Udviklingen i produktionen har i tidens løb været genstand for megen debat. Det har været hæv- det, at produktionen i Danmark udvikler sig i langsommere takt end i andre vesteuropæiske lande o.s.v. Debatten har navnlig ved- rørt industriproduktionen, som det er noget vanskeligt at sammen-

ligne fra land til land paa grund af industriens forskellige karak- ter. I det følgende vil ved hjælp af saakaldte indekstal (produk- tionen i 1955 = 100) blive vist udviklingen i den samlede indu- striproduktion for den første kvartalsmaaned i hvert af aarene siden 1957, de tilsvarende indeks- tal for henholdsvis konsumvarer og produktionsmidler samt for industrien plus de offentlige vær- ker (el- og gasværker); til sam- menligning vil blive vist indeks- tallene for den samlede industri- produktion i Sverige, Vesttysk- land og i samtlige OEEC-lande; endelig vil i sidste kolonne blive vist kvantumsindeks for den ani- malske landbrugsproduktion her i landet.

	Danmark				Den samlede indu- striproduktion i			Den animalske landbrugsproduk- tion i Danmark
	Industri- produktion i alt	Konsum- varer	Produk- tions- midler	Industri + de offent- lige værker	Sverige	Vest- tyskland	OEEC- landene	
Jan. 1957	106	106	106	108	108	105	108	98
Apr. 1957	112	114	110	112	114	117	112	111
Juli 1957	74	76	73	73	57	109	102	110
Okt. 1957	113	113	113	111	113	120	117	109
Jan. 1958	108	108	108	110	110	112	111	105
Apr. 1958	112	116	107	112	114	119	114	114
Juli 1958	75	76	73	74	55	114	104	106
Okt. 1958	120	120	120	120	113	127	119	102
Jan. 1959	113	114	112	112	109	111	111	110
Apr. 1959	122	125	118	120	114	126	122	113
Juli 1959	84	88	79	83	58	120	111	112
Okt. 1959	130	131	129	132	120	138	130	112
Jan. 1960	121	120	122	125	119	127	125	118
Apr. 1960	129	129	128	129	0	141	0	122
Juli 1960	87	88	85	86	0	0	0	114

Disse mange tal giver et broget billede af udviklingen, og man kan navnlig se, at der er tale om meget store sæsonsvingninger (de lave produktionstal i juli maaned, der navnlig er udprægede for Danmark og Sverige, skyldes ferierne). Alligevel kan man udmærket bedømme udviklingen i de forskellige lande paa grundlag af tallene. Hvis man for industriproduktionens vedkommende sammenligner indekstallene for januar 1957 med tallene for januar 1960, vil man se, at i Danmark er produktionen steget fra 106 til 121 eller med 15 points, svarende til ca. 14 pct.; i Sverige er den tilsvarende stigning 11 points, svarende til ca. 10 pct., i Vesttyskland 22 points, svarende til ca. 21 pct., og endelig er der i samtlige OEEC-lande tale om en stigning paa 17 points eller ca. 16 pct. Industriproduktionen i Danmark er saaledes i løbet af disse tre aar steget i nogenlunde samme omfang som i OEEC-landene

som helhed, men noget mindre end i Vesttyskland og betydeligt mere end i Sverige. Men saadanne sammenligninger siger i virkeligheden ikke ret meget, og de maa behandles med stor forsigtighed.

Forbruget

Forbruget har gennem mange aar spillet en vigtig rolle i den politiske og økonomiske debat, hvilket ikke kan undre, da forbrug eller i det hele taget tilfredsstillelse af behov af forskellig art er det vigtigste motiv for al økonomisk virksomhed. Af det samlede disponible bruttonationalprodukt her i landet — i 1959 40,5 milliarder kr. — bruges henved de 65 pct. til almindeligt, privat forbrug, medens omkring 12 pct. anvendes til det saakaldte offentlige forbrug. For aarene 1953—1959 kan det samlede private forbrug specificeres saaledes (i millioner kr.):

	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Nærings- og nydelsesmidler	6.600	6.975	7.325	7.750	7.845	8.225	8.875
Fodtøj, tekstiler og beklædning	2.350	2.400	2.400	2.575	2.675	2.700	2.925
Varige konsumgoder	2.462	2.770	2.900	3.255	3.500	3.585	4.050
Andre konsumvarer	1.796	1.945	2.097	2.359	2.385	2.435	2.650
Husleje	1.092	1.159	1.245	1.320	1.420	1.540	1.650
Andre tjenester	3.075	3.300	3.425	3.625	3.775	3.975	4.475
Personbiler og motorcykler	493	680	525	550	630	670	975
Tilsammen	17.868	19.229	19.917	21.434	22.230	23.130	25.600

Fra 1953 til 1959 er der saaledes tale om en tilsyneladende stigning paa næsten 8 milliarder kr. eller 43—44 pct., men da der i løbet af perioden er sket betydelige prisstigninger, er den virkelige stigning i forbruget dog kun paa 24—25 pct., hvilket jo ogsaa er ganske meget, selv om man tager i betragtning, at befolkningen i løbet af disse seks aar er steget med ca. 200.000 eller omkring 5 pct.

Det offentlige forbrug er fra 1953 til 1959 steget fra 3.235 til 4.850 millioner kr. eller tilsyneladende med ca. 50 pct.; tages der hensyn til prisudviklingen, bliver den virkelige stigning i det offentlige forbrug dog kun ca. 17 pct. eller noget mindre end stigningen i det private forbrug.

Forbruget i 1960 kan endnu ikke opgøres, men der kan dog af det foreliggende statistiske materiale udledes, at det vil komme til at ligge betydeligt over forbruget i 1959. Saaledes ligger detailomsætningen af samtlige forbrugsvarer i 1. halvår 1960 ca. 10 pct. højere end i 1. halvår 1959. Endvidere kan man konstatere, at antallet af tilmeldte

fjernsynsapparater ved udgangen af august 1960 laa ca. 157.000 højere end paa samme tidspunkt i 1959. Og endelig blev der i 1. halvår 1960 indregistreret ca. 9.000 flere personbiler end i samme halvår 1959.

Vi har det sandelig haardt i det lille Danmark.

Investeringerne

En forudsætning for saavel beskæftigelse, produktion og forbrug, som for den økonomiske udvikling iøvrigt, er det, at der investeres saa meget i nyanlæg m. v., at de økonomiske tilstande kan opretholdes og helst forbedres. Det har været hævdet gang paa gang — og i alt fald undertiden med rette — at de danske investeringer er for smaa, hvilket bl. a. har staaet i forbindelse med, at opsparingen har været for ringe — det er en anden side af det paastaaede for store forbrug. I nedenstaaende oversigt vises for aarene 1953—59 de faste bruttoinvesteringers størrelse incl. lager- og besætningsforskydninger (i millioner kr.) samt investeringernes procentvise andel af det disponible bruttonationalprodukt:

	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Bruttoinvesteringer	7.440	7.640	7.220	7.985	8.730	8.430	10.050
I pct. af bruttonationalproduktet	26,1	25,1	23,4	23,9	24,8	23,3	24,8

Det vil ses, at bruttoinvesteringerne, der omfatter saavel private som offentlige investeringer, har udgjort en forholdsvis kon-

stant andel af bruttonationalproduktet i de nævnte syv aar, og at de aarlige investeringer fra 1953 til 1959 er steget med ca.

2,6 milliarder kr. eller med ca. 35 pct. — hvis der tages hensyn til prisændringerne i løbet af perioden, har stigningen udgjort ca. 16 pct. Mellem en trediedel og en fjerdedel af bruttoinvesteringerne vedrører reparations- og vedligeholdelsesarbejder og betyder derfor ingen udvidelser af produktionsapparatet. Det kan saaledes nævnes, at i 1959 androg nettoinvesteringerne knapt 7 milliarder kr.

Investeringerne for 1960 foreligger der naturligvis endnu ingen opgørelser over, men det kan oplyses, at alene industrien, der i 1959 foretog nettoinvesteringer til et samlet beløb paa ca. 950 millioner kr., i 1960 har planlagt investeringer, der ligger ca. 30 pct. højere, altsaa paa omkring 1.250 millioner kr.

De afskrivningsregler og regler om oprettelse af investeringsfunds, som blev gennemført umiddelbart efter regeringens tiltrædelse, har deres store part af æren for den investeringsaktivitet, der raader inden for alle grene af erhvervslivet i disse aar.

Byggeriet

Naar talen er om byggeri, tænker man normalt paa boligbyggeri, men i virkeligheden udgør boligbyggeriet i disse aar kun ca. halvdelen af den samlede byggevirksomhed. I 1959 blev der saaledes her i landet bygget for i alt 2.235 millioner kr., og heraf udgjorde boligbyggeriet kun 1.150 millioner kr.

Den liberalisering af hele bolig- og byggeomraadet, som blev gennemført i slutningen af 1958 (med virkning fra 1. april 1959 og 1960), har ført til meget betydelige ændringer inden for boligbyggeriet. Medens det tidligere nærmest var reglen, at byggeriet skete med offentlig støtte paa den ene eller den anden maade, udgør det private, ustøttede byggeri nu hovedparten af boligbyggeriet. I aarene 1955, 1956 og 1957 var saaledes under 10 pct. af boligbyggeriet uden offentlig støtte, i 1958 var der tale om ca. 15 pct., men i 1959 om ca. 48 pct. Af de 27.037 lejligheder, der pr. 1. juli 1960 var under opførelse i landets bymæssige omraader, opførtes de ca. 52 pct. uden offentlig støtte, medens den tilsvarende procent et aar tidligere var 26—27.

Der er ingen grund til at lægge skjul paa, at de private bygherers overtagelse af en saa væsentlig del af boligbyggeriet, har ført til problemer, som regering og folketing ikke havde forudset, da liberaliseringen af byggeriet blev gennemført; man regnede med, at der ville blive tale om en gradvis afviklingsperiode for det støttede byggeri, men paa grund af højkonjunktoren og den forholdsvis rigelige pengeforsyning med ret lav rente, blev der sat saa meget privatfinansieret byggeri i gang, at end ikke det ret begrænsede offentligt støttede byggeri, der var forudsat, kunne gennemføres. Det privat financerede byggeri har i vid udstræk-

ning omfattet mindre lejligheder til meget høje lejer; lejlighederne har dog alligevel indtil nu kunnet lejes ud, da der paa grund af de mangeaarige boligrestriktioner var et stort, opdæmmet behov for saadanne lejligheder. Derimod har det private byggeri kun i mindre omfang interesseret sig for egentlige familieboliger, og de ret faa lejligheder af denne type, der er blevet bygget, er blevet udlejet til huslejer paa op til 70—75 kr. pr. m² aarlig, d.v.s. omkring 500 kr. maanedlig for en almindelig lejlighed; lejen i det offentligt støttede byggeri, der er blevet færdigt i den senere tid, kan — delvis i kraft af driftstilskud fra staten — holdes paa 45—50 kr. pr. m² aarlig d.v.s. 300—350 kr. pr. maaned for en almindelig lejlighed.

Muligvis vil forholdene kunne falde i lave af sig selv i løbet af kortere tid; det forlyder saaledes, at en række privatfinancierede projekter er blevet opgivet paa grund af det i begyndelsen af 1960 gennemførte byggestop, der endnu kun delvis er blevet lempet eller ophævet. Men

der er i alt fald — navnlig i de store byomraader — grund til at nære alvorlige bekymringer for udviklingen i den nærmeste fremtid. Men maaske kan andelsboligtanken nu faa sin chance.

Byggeomkostningerne, d. v. s. materialeomkostninger og arbejdsløn, har i de senere aar holdt sig forbløffende konstante. Byggeomkostningsindekset, der med forholdene i 1955 = 100, opgøres den første maaned i hvert kvartal, udgjorde i januar 1957 106, men steg til 108 i oktober 1959; først de 3 hidtil offentliggjorte indekstal for 1960 viser nogen virkelig stigning, idet de har udgjort henholdsvis 110, 111, og 112. Stigningen fra januar 1957 til juli 1960 udgør saaledes 6 points eller ca. 5,7 pct. Men kursstab og andre finansieringsudgifter har medført, at de virkelige byggeomkostninger, hvortil ogsaa maa regnes udgiften til grund, er steget betydeligt mere end byggeomkostningsindekset.

Byggeriets omfang siden 1955 fremgaar af nedenstaaende oversigt:

	1955	1956	1957	1958	1959	1. halvår 1960
Under opførelse ved periodens begyndelse	25.100	21.100	23.000	18.700	22.100	29.350
Paabegyndt i løbet af perioden	20.000	21.700	22.250	24.300	33.500	14.739
Fuldført i løbet af perioden	24.000	19.800	26.550	20.900	26.250	12.965
Under opførelse ved periodens slutning	21.100	23.000	18.700	22.100	29.350	31.115

Læg mærke til, hvor mange lejligheder der er blevet paabegyndt og fuldført i løbet af 1959, og hvor mange lejligheder der — trods byggestoppet — er blevet paabegyndt i løbet af 1. halv-aar 1960.

Prisudviklingen

Prisniveauet har i de senere aar været meget stabilt, og det vakte som bekendt i sommeren 1960 meget røre, at detailpristallet, væsentligst paa grund af faldet i skatterne, faldt 4 points.

For den første maaned i hvert kvartal siden begyndelsen af 1957 skal i nedenstaaende oversigt vises udviklingen i engrosprisindekset (saavel det samlede, som de specielle indeks for danske varer og for importvarer), i eksportprisindekset for landbrugsvarer, i fragtratetallet samt i detailpristallet (i parentes efter dette er anført det lønregulerende pristal). For engrospristallet, eksportprisindekset og fragtratetallet er 1955 = 100, men for detailpristallet er 1914 = 100.

	Engrosindekset			Eksportpris- indeks for landbrugsvarer	Fragt- ratetallet	Detail- pristallet
	I alt	Danske varer	Import- varer			
Januar 1957 ...	106	104	108	101	124	433 (427)
April 1957	103	101	106	92	108	428 (422)
Juli 1957	104	103	104	103	98	437 (431)
Oktober 1957 ...	102	101	103	96	83	435 (429)
Januar 1958 ...	102	102	102	88	79	438 (432)
April 1958	101	102	100	91	72	439 (433)
Juli 1958	102	103	100	92	74	440 (434)
Oktober 1958 ...	102	104	99	100	74	444 (438)
Januar 1959 ...	102	104	99	104	77	448 (442)
April 1959	102	104	100	93	75	449 (443)
Juli 1959	102	104	99	101	74	448 (442)
Oktober 1959 ...	103	105	100	105	76	453 (448)
Januar 1960 ...	103	105	100	97	81	458 (452)
April 1960	102	105	98	89	79	457 (452)
Juli 1960	102	104	98	99	81	453 (448)

Engrosprisindekset

Det samlede engrospristal er i løbet af de nævnte 3½ aar faldet omkring 4 pct., medens indekset for danske varer stort set har været konstant; derimod er

indekset for importvarer faldet 9—10 pct., hvilket giver en del af forklaringen paa vor gunstige valutasituation samt vor industris gode konkurrenceevne. Det særlige eksportprisindeks for

landbrugsvarer har været stærkt svingende, hvilket bl. a. har givet sig udtryk i, at i alt fald dele af landbruget har fremsat krav om en særlig hjemmemarkedsordning for landbrugsvarer. Fragtratetallet, der belyser udviklingen i de internationale priser for skibstonnage, faldt fra januar 1957 til april 1958 med 52 points eller ca. 42 pct., hvilket medførte et betydeligt fald i danske skibes fragttindægter, men samtidig medvirkede til faldet i importpriserne; fra lavpunktet i april 1958 har fragtraterne dog vist en svagt stigende tendens. Derimod er detailpristallet fra januar 1957 til juli 1960 steget med 20 points, hvilket dog kun svarer til en prisstigning paa ca. 4,5 pct. Detailpristallet afviger saaledes i sin udvikling fra engrospristallet, men dette skyldes først og fremmest, at detailpristallet indeholder en række poster, som ikke

berører engrospristallet f. eks. skatter, husleje, tjenesteydelser af forskellig art, kontingenter o.s.v.

Udenrigshandelen

Danmark hører til de lande i verden, der i forhold til sin befolkning og sin nationalindkomst har den største udenrigshandel. Den danske økonomi er derfor ganske overordentlig følsom over for paavirkninger udefra. De mange valuta„kriser“, vi har været ude for i aarene siden besættelsen, har i vidt omfang været skabt af saadanne udefra kommende paavirkninger — i for-
ening med letsindig finanspolitik m. v. her i landet af de skiftende regeringer bortset fra den siddende. Import og eksport samt importoverskuddet har i aarene siden 1953 samt i de første 7 maaneder af 1960 udgjort følgende beløb (i millioner kr.):

	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
Eksport	6.211	6.667	7.331	7.699	8.137	8.758	9.494	5.713
Import	6.978	8.138	8.218	9.137	9.486	9.395	11.013	7.066
Imp.-overskud	767	1.471	887	1.438	1.349	637	1.519	1.353

Af eksporten har i løbet af perioden en stigende andel været industrivarer; saaledes udgjorde i 1953 industrieksporten ca. 27 pct. af den samlede eksport, men denne procent var i 1959 steget til ca. 39.

Betalingsbalancen

Det fremgaar af det foregaa-

ende afsnit om udenrigshandelen, at Danmark ville være et fallitbo, hvis vi alene skulle klare os over for udlandet ved hjælp af vor udenrigshandel, idet den saakaldte handelsbalance i hele perioden fra 1953 har været negativ, d.v.s., at importen har oversteg eksporten. Men i den samlede betalingsbalance over for ud-

landet indgaar en række andre poster — saakaldte usynlige indtægter — først og fremmest skibsfartens meget betydelige nettoindtægter, turistindtægter samt kapitalbevægelser af forskellig

art. Efter den økonomiske aars-oversigt fra marts 1960 gengives nedenfor en oversigt over betalingsbalancens hovedposter for hvert halvaar i aarene 1957, 1958 og 1959:

Millioner kr.	1957		1958		1959	
	1. halvaar	2. halvaar	1. halvaar	2. halvaar	1. halvaar	2. halvaar
Eksport fob.	3.926	4.211	4.238	4.520	4.404	5.090
Import cif.	4.877	4.609	4.418	4.977	5.150	5.863
Handelsbalance	÷ 951	÷ 398	÷ 180	÷ 457	÷ 746	÷ 773
Danske skibes fragtindt., netto	600	521	445	405	450	475
Løbende nettoind- tægter iøvrigt samt priv. kapitalbev.	296	306	246	604	508	528
Overskud	÷ 55	429	511	552	212	230
Anvendt til: Off. nettokapital- udgifter	62	30	67	43	÷ 97	÷ 70
Forøgelse af valutares.: Nationalbanken og private banker	105	399	268	509	192	188
Intern. valutaf.	÷ 222	0	176	0	117	112

De af regeringen umiddelbart efter dens tiltræden gennemførte forbrugsbegrænsende foranstaltninger kan til en vis grad aflæses i oversigten gennem faldet i underskuddet paa handelsbalancen i 2. halvaar 1957 og 1. halvaar 1958, hvorefter underskuddet igen begyndte at stige. Endvidere kan det stærke fald i fragtraterne aflæses i udviklingen i fragtindtægterne. Endelig kan udlandets bedømmelse af den danske økonomis fremtidsudsigter til en vis grad aflæses af stigningen i lø-

bende nettoindtægter i øvrigt samt private kapitalbevægelser.

Valutaforholdene

Udviklingen i valutaforholdene, der gennem alle aarene efter besættelsen har spillet en saa overvældende rolle i den politiske debat, er allerede delvis omtalt i det foregaaende afsnit om betalingsbalancen, men spørgsmaalet skal i dette afsnit omtales lidt mere detaljeret. Det vil huskes, at Nationalbanken og de private banker ved regeringens

tiltræden i slutningen af maj 1957, havde et underskud i deres samlede valutastillinger over for udlandet paa 277 millioner kr. Valutastillingen giver dog ikke det helt rigtige billede af vor valutariske likviditet over for udlandet, idet der i den maanedlige valutabalance indgaar forskellig mere langfristet valutagæld til udlandet, f. eks. til den europæiske betalingsunion, der i

slutningen af december 1958 blev ophævet og erstattet af en friere ordning samtidig med, at amerikanske dollars blev lettere omsættelige. I nedenstaaende oversigt vises for den midterste maaned i hvert kvartal i hvert af aarene 1957—1960 Nationalbankens og de private bankers samlede valutastilling (i millioner kr.):

	Feb.	Maj	Aug.	Nov.
1957	÷ 162	÷ 277	142	254
1958	498	676	901	1.064
1959	1.270	1.295	1.566	1.586
1960	1.449	1.195	1.323	

Penge- og kreditforholdene

Det er flere steder i det foregaaende omtalt, at den lettelse i finansieringsmulighederne, som er tilvejebragt under den nuværende regering, har en meget væsentlig del af æren for, at det har været muligt at gennemføre en saa omfattende aktivitet paa alle samfundslivets omraader. Forbedringen af valutaforholdene har — saavel i kraft af den herigennem skabte styrkelse af Nationalbankens og de private bankers likviditet, som i kraft af den mere uhaandgribelige, psykologiske virkning — haft meget stor betydning. Gennem de sidste ca. 5 aar før regeringens tiltrædelse var de danske pengeinstitutters likvide beholdninger ringe, hvilket førte til en stram laanepolitik med deraf følgende høje rentesatser. Delvis paa grund af valutaforbedringen skete der i lø-

bet af det sidste halvaar i 1957 og aaret 1958 rundt regnet en fordobling af pengeinstitutternes likviditet med deraf følgende lettere kreditmuligheder, faldende rente, stigende obligationskurser o.s.v. Man regner med, at renten for langfristede laan fra midten af 1957 til udgangen af 1958 faldt mellem 1 og 1½ pct. og for de kortfristede laan noget mere. Nationalbanken nedsatte i april og august maaned 1958 sin diskonto med i alt 1 pct., hvilket efterfulgtes af nedsættelse af de private bankers — og sparekassernes — udlåanssatser. Laanemarkedet har endvidere de senere aar været præget af, at staten i stigende udstrækning har trukket sig tilbage som laangiver. Nedenstaaende oversigt viser for aarene 1953 til 1959 stigningen i pengeinstitutterne og statens laangivning (i millioner kr.):

	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Bankerne	410	410	100	375	405	435	1.525
Større sparekasser	235	245	105	205	290	420	645
Kredit- og hypotekforeninger m. v.	435	525	580	595	715	1.215	1.295
I alt pengeinstit.	1.080	1.180	785	1.175	1.410	2.070	3.465
Staten	645	690	730	570	485	435	290
Total	1.725	1.870	1.515	1.745	1.895	2.505	3.755

Fra 1955 til 1959 er de samlede årlige nettoudlaan saaledes steget til ca. det 2½-dobbelte, medens statens årlige nettoudlaan i samme periode er faldet med ca. 60 pct. Det er denne udvikling, man fra oppositionens side kalder „socialistisk politik“. Det kan i tilslutning til ovenstaaende oversigt oplyses, at den samlede restgæld til staten og pengeinstitutterne ved udgangen af 1959 var 34.770 millioner kr., der fordelte sig med 8.925 paa bankerne, 5.210 paa sparekasserne, 14.385 paa kredit- og hypotekforeninger m. v. og 6.250 paa staten.

I løbet af 1959 og den første del af 1960 er der sket en stramning af penge- og kreditmarkedet, dels paa grund af den opførte stigning i valutabeholdningerne, og dels paa grund af den kolossale aktivitet paa alle omraader af det økonomiske liv. Dette har medført, at renten igen er steget betydeligt; saaledes er Nationalbankens diskonto i to tempi (september 1959 og januar 1960) blevet forhøjet med 1. pct. til samme højde — 5½ pct. — som ved regeringens tiltræden. Bankernes likviditet var i begyn-

delsen af 1960 meget ringe, hvilket førte til, at Nationalbanken i maj 1960 gav bankerne adgang til at belaae obligationer og aktier i Nationalbanken, hvilken adgang ikke havde eksisteret siden 1948. Det kan endvidere nævnes, at finansministeren i henhold til finansloven for 1960—61 har adgang til at stimulere likviditeten ved i samarbejde med Nationalbanken at opkøbe statsobligationer for i alt 250 millioner kr.; derved vil samtidig statsgælden blive nedsat og statens overskud blive reduceret.

Hvis staten i lighed med tidligere havde finansieret sine egne i disse aar meget store anlægsarbejder og sine udlaan til forskellige formaal gennem optagelse af laan i stedet for over de årlige budgetter, ville den likviditetsstramning, der er indtraadt i det sidste aars tid, have været meget alvorligere og renteforhøjelsen formentlig betydeligt højere.

De offentlige finanser

Naar man taler om de offentlige finanser i den offentlige debat, tænker man som regel først og fremmest paa statens finan-

ser, men det bør ikke glemmes, at kommunernes finanser har de samme virkninger paa den økonomiske udvikling; ligeledes bør man til de offentlige finanser medregne de forskellige sociale sikringsordninger (arbejdsløshedskasser, sygekasser o.s.v.).

Et af de spørgsmaal, der hyppigst gøres til genstand for hid-sig debat, naar talen er om finanser, er det stadigt stigende overskud paa drifts- og anlægsbudgettet. Det hævdes — navnlig fra oppositionen — at det er meningsløst, at staten gennem dette overskud foretager en stigende andel af den samlede opsparing i samfundet. Det skal ikke nægtes, at det nævnte overskud i de senere aar har været meget betydeligt og ogsaa større, end det har været forudsat ved udarbejdelsen af de aarlige finanslove. Dette skyldes delvis en bevidst politik fra regeringens side, idet det af de fleste moderne økonomer betragtes som fornuftigt, at det offentlige i gode, økonomiske tider oparbejder overskud paa de offentlige budgetter, idet man derved bliver i stand til, naar daarligere tider sætter ind, ved hjælp af de opsamlede overskud at paavirke samfundets økonomi, f. eks. ved nedsættelse af skatterne og ved udlaan til produktive foranstaltninger, uden at det offentlige derved behøver at belaste det almindelige penge-marked. Yderligere har overskuds-politikken haft det kortsigtede

formaal at begrænse forbruget. Men det maa vel nok erkendes, at overskuddet paa statens drifts- og anlægsbudget er blevet noget større end tilsigtet, hvilket skyldes, at det ved udarbejdelsen af de aarlige finanslove har været umuligt at forudse udviklingen i statens indtægter, specielt skatteindtægterne. Befolkningens indkomster er i de senere aar vokset mere end ventet, og ligeledes er forbruget af de fleste beskattede varer steget betydeligt; hvem havde f. eks. kunnet forudse den kolossale tilvækst i antallet af biler.

Men det maa ikke glemmes, at netop det forhold, at staten gennem de senere aar har haft betydelige overskud paa drifts- og anlægsbudgettet, har medført, at staten ikke gennem sine dispositioner uden for drifts- og anlægsbudgettet — paa kapitalomraadet — har behovet at belaste det almindelige laanemarked, ligesom staten har kunnet undgaa at trække paa Nationalbanken og derved ikke har forringet likviditeten hos bankerne; tværtimod har staten i det sidste aar været i stand til at afvikle en stor del af sin løbende gæld til Nationalbanken og har derved medvirket til at paavirke likviditetsudviklingen i gunstig retning.

Nedenstaaende oversigt giver — paa grundlag af den økonomiske aarsoversigt — en samlet oversigt over statsfinanserne 1956—57 til 1960—61:

Millioner kroner.	1956—57	1957—58	1958—59	1959—60	1960—61
Told og forbrugsafgifter	2.906	3.039	3.354	3.835	4.025
Personskatter	1.818	1.913	2.050	2.270	2.425
Selskabsskatter	366	390	363	400	425
Andre indtægter	34	63	86	125	175
I alt driftsindtægter	5.124	5.405	5.853	6.630	7.050
Sociale udgifter m. v.	1.561	1.762	1.884	2.040	2.175
Øvrige civile driftsudgifter ...	1.427	1.542	1.703	1.885	2.025
Civile anlægsudgifter	533	591	646	790	775
Forsvar og civilforsvar	961	941	973	1.015	1.075
I alt drifts- og anlægsudgifter	4.482	4.836	5.206	5.730	6.050
Overskud paa drifts- og anlægsbudgettet	642	569	647	900	1.000
Stabiliseringslaan	0	124	235	55	0
Diverse kapitalindtægter	186	179	219	190	200
I alt kapitalindtægter	186	303	454	245	200
Nye udlaan m. v.	640	663	526	485	450
Indfrielse af bunden opsparing og sparebeviser	9	67	238	20	5
Afdrag paa indenl. gæld iøvr.	333	236	262	250	235
Afdrag paa udenlandsk gæld	95	95	121	60	35
Div. kapitaludg. samt udgifter over restancekonti	109	63	115	75	75
I alt kapitaludgifter	1.186	1.124	1.262	890	800
Statens finansieringsbehov ...	358	252	161	÷255	÷400
Modsvares af:					
Salg af indenl. obligationer ...	353	222	360	166	0
Træk paa Nationalbank m.v.	18	÷136	÷106	÷429	0
Udenlandske laan	0	0	131	120	0
Træk paa valutafonden	÷13	166	÷224	÷112	0

Selv om tallene for 1959—60 er foreløbige, og tallene for 1960—61 nødvendigvis maa bygge paa et skøn, er tabellen meget oplysende ogsaa med hensyn til de for-

hold, der blev omtalt i det foregaaende.

De samlede offentlige finanser, der foruden staten — som nævnt — ogsaa omfatter kommunerne og de sociale sikringsanordnin-

ger, maa ogsaa belyses, hvis man skal danne sig det rette billede af det offentliges betydning for den samlede økonomi. Den følgende oversigt viser — ligeledes

paa grundlag af den økonomiske aarsoversigt — hvorledes de samlede offentlige finanser har udviklet sig i aarene 1955—56 til 1959—60:

Millioner kr.	1955—56	1956—57	1957—58	1958—59	1959—60
Skatter og afgifter:					
Personskatter, incl. arveafg. ...	2.915	3.139	3.379	3.600	3.890
Selskabsskatter	395	415	441	415	450
Ejendomsskatter	504	558	624	625	705
Konting. og folkepens.bidrag	317	326	474	535	555
Arbejdsgiverbidrag	79	79	80	90	110
Forbrugsafgifter	2.724	2.929	3.062	3.375	3.875
I alt skatter og afgifter ...	6.934	7.446	8.060	8.640	9.585
Formue- og erhvervsindtægter	+18	4	54	70	120
Diverse indtægter	64	65	81	70	65
I alt driftsindtægter	6.980	7.515	8.195	8.780	9.770
Sociale udgifter m.v.:					
Folke- og invalidepension ...	911	1.018	1.277	1.485	1.620
Sundhedsvæsen og særforsorg	874	955	1.030	1.125	1.200
Arbejdsløshed og arbejdsanv.	321	325	377	290	210
Andre sociale udgifter	394	427	452	480	520
I alt sociale udgifter	2.500	2.725	3.136	3.380	3.550
Undervisn., kulturelle formaal	732	825	907	1.030	1.150
Rets- og politivæsen	199	218	223	245	260
Civile driftsudgifter iøvrigt ...	939	1.032	1.079	1.140	1.210
Vejanlæg og vejvæsen m.v. ...	446	464	476	495	525
Civile anlægsudg. excl. veje ...	632	671	770	865	1.000
Forsvar og civilforsvar	926	963	943	975	1.015
I alt drifts- og anlægsudgifter	6.374	6.898	7.534	8.130	8.710
Overskud paa drifts- og anlægsbudgettet	606	617	661	650	1.060
Nationalindkomst	26.067	27.982	29.944	31.079	34.000
Skatter og afgifter i pct af nationalindkomsten	26,6	26,6	26,9	27,8	28,2
Drifts- og anlægsudgifter i pct. af nationalindkomsten	24,5	24,7	25,2	26,2	25,6

Det offentlige i videste forstand disponerer saaledes over rundt regnet $\frac{1}{4}$ af nationalindkomsten til sine forskellige formaal af drifts- og anlægskarakter.

Skattetrykket

Det er efterhaanden vedtaget af store kredse af befolkningen, at Danmark er et af de lande i verden, der har de højeste skatter. Og der gøres i alt fald ikke af oppositionspartierne noget for at udrydde dette almindelige indtryk. Tværtimod hører man gang paa gang, at skatterne er ved at kvæle al foretagsomhed i dette land, at opsparingen skrumper ind til det rene ingenting, at ingen mere gider bestille noget, fordi de skal betale hele merindtægten i skat, o.s.v. Og saa er sandheden dog den, at Dan-

mark er et af de lande i Europa, der har de laveste skatter, naar disse udtrykkes som procent af nationalindkomsten. Det er allerede i tabellen ovenfor om de offentlige finanser vist, at skatterne her i landet ligger paa 26—28 pct. af nationalindkomsten. Dette er naturligvis en meget høj procent; men prøv i tabellen over de offentlige finanser at se paa, hvad pengene gaar til, og prøv saa at finde ud af, hvad vi kan undvære.

Nedenstaaende tabel viser for aarene 1953—59 samtlige skatters procentvise andel af nationalindkomsten i en række europæiske lande samt i U.S.A. Det bemærkes, at de danske procenter afviger lidt fra de i den foregaaende oversigt nævnte, hvilket skyldes forskellig opgørelsesmaade.

	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Vesttyskland	39,8	39,3	38,1	38,4	39,0	39,4	39,6
Frankrig	36,4	36,3	35,1	36,8	37,7	39,4	40,1
Norge	32,5	30,8	30,9	30,6	33,2	34,8	0
Holland	34,9	31,6	29,5	31,2	33,2	31,4	32,3
England	34,0	32,9	33,1	32,3	32,4	33,3	33,2
Sverige	29,0	29,5	31,2	31,9	32,0	33,1	32,6
U.S.A.	28,2	27,2	28,0	28,4	28,9	28,4	29,3
Danmark	25,0	25,4	27,0	27,0	27,3	28,4	28,5
Belgien	24,8	23,4	23,3	23,8	24,4	24,7	25,6
Italien	0	21,1	20,9	22,3	22,4	22,2	0

Kun Belgien og Italien har altsaa blandt de her nævnte skatter, der udgør en lavere procent af nationalindkomsten end Danmark. Intet af disse to lande udmærker sig ligefrem ved at være sociale fremskridtsstater, og

for Belgien gælder, at staten hidtil har haft visse indtægter fra Congo, saa det er sandsynligt, at den belgiske procent vil være steget noget, naar tallene for 1960 foreligger.

Skatterne her i landet betegnes

jo af Venstre og konservative som den rene og skære socialisme. Af de lande, der har højere skatter end Danmark, har kun Norge og Sverige socialdemokratiske regeringer. Hverken Adenauer, deGaulle, MacMillan eller Eisenhower plejer at blive betegnet som udprægede socialister.

Afsluttende bemærkninger

Under valgkampen vil formodentlig den samlede opposition med Venstre og konservative samt De uafhængige paa den ene side og kommunisterne af begge observanser paa den anden side forsøge at beskyldte regeringspartierne for at have bragt Danmark og det danske folk ud i økonomisk udføre i de 3½ aar, den nu har siddet ved magten. For at redde befolkningen ud af dette paastaede uføre vil oppositionspartierne forsøge at overbyde hverandre med hensyn til at love befolkningen skattelettelse m.v. Selv om det forhaabentlig er fremgaaet af denne redegørelse, at forholdene er ganske gode, maa vi dog tage i betragtning, at den danske økonomi stadig er meget saarbar. Vor valutabeholdning svarer kun til ca. 1½ maanedes import; vi kender ikke til bunds de vilkaar, vor udenrigshandel vil faa med hensyn til saavel priser som afsætningsvilkaar; vi kender ikke heller de krav, der fra arbejdernes side

vil blive stillet om forbedringer i løn- og arbejdsvilkaar ved overenskomstforhandlingerne, der forestaar. Vi ved derimod, at de økonomiske foranstaltninger, som regeringen startede med at gennemføre, og som delvis er lempede, har medvirket til at skabe de tilstande, vi har i dag her i landet. Og vi ved ogsaa, at under tidligere regeringer er opnaaede forbedringer blevet sat over styr, fordi lempelserne — de populære lempelser — kom for tidligt og for hurtigt. Vi maa derfor ikke lade os lokke ind i en overbudspolitik med hensyn til skattelettelse, men henvise til, at skattelettelse kun bør gennemføres, naar de ikke paavirker vor økonomiske stabilitet.

Denne redegørelse er et udpræget hastværksarbejde. Den udgiver sig ikke for at være udtømmende, men kun som et forsøg paa at trække nogle hovedlinjer op og nogle statistiske oplysninger frem, som siger noget væsentligt om den økonomiske udvikling og den økonomiske tilstand her i landet i de herrens aar, da trekantregeringen huserede.

Kandidater og andre, der ønsker flere oplysninger, henvises til Statistiske Efterretninger, Statistisk Aarbog, Økonomi og Politik samt de økonomiske aarsoversigter. Alle oplysninger i nærværende redegørelse stammer fra disse 4 publikationer.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk